

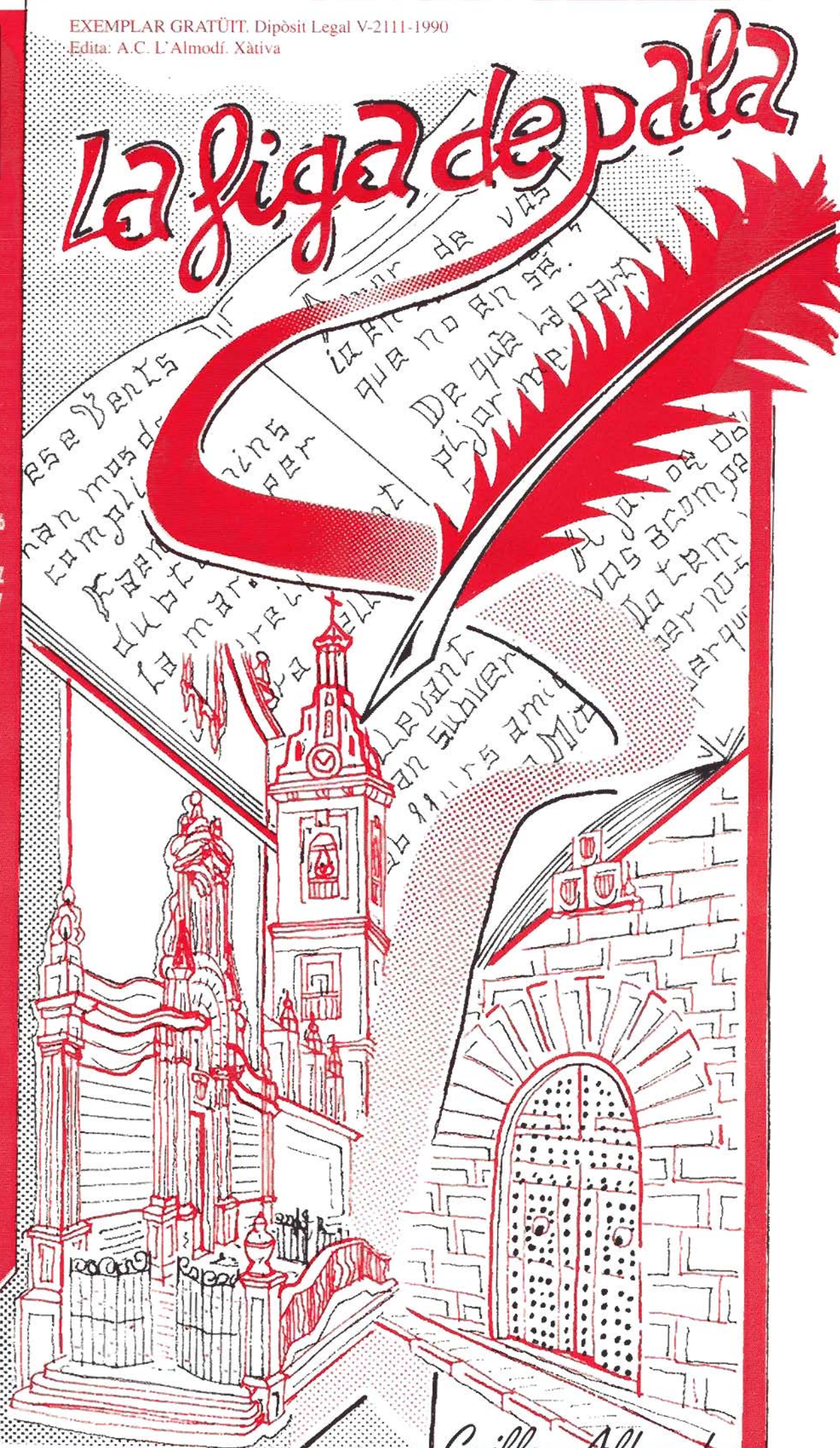

ASSOCIACIÓ
CULTURAL
L'ALMODÍ
Xàtiva

La figa de pala

SUMARI

ACTIVITATS DE L'ASSOCIACIÓ	2
EDITORIAL	3
ARBRES DE NADAL	3
LA PENYA SANT DÍDAC	3
L'OBJECCIÓ ... Una opció Errada?	4-5
LA CARA OCULTA DE LA PUBLICITAT	6
ENTREVISTA A FERRAN BELDA I PÉREZ Director del Diari "LEVANTE" EMV	7
SORDESA?	8
ENTREVISTA al cronista Ofidà de Xàtiva	9
POEMES DE J. V. TORREGROSA	10
ELS HORTS DE XÀTIVA	11
PARLEM DE LA LLENGUA	12
REFLEXIONS I BROFEGADES	13
ANIMALADES	13
XÀTIVA A URGÈNCIES	14
DETERGENTS SENSE FOSFATS, REALMENT ECOLÒGICS?	15-16
SOLUCIONS ENTRETENIMENTS	17
ANCLAVAT LA POTA	17
ENTRETENIMENTS	18
SUGGERÈNCIES	19

Guillem Alborch

ELS HORTS DE XÀTIVA

“Xàtiva és tot el que queda del paradís perdut”, escrivia en 1937, des de la nostra ciutat, el poeta Joan Sales en una lletra recopilada uns anys més tard al llibre “Cartes a Màrius Torres”. Aquesta estètica paradisiaca que Sales condensa en una sola frase, formava part d'una realitat quotidiana en aquell llunyà any de guerra de rera-guarda. Però la ciutat, malgrat que ocupa el mateix lloc entre els dos castells i la plana, ja no és la mateixa. Ara ja ni els poetes poden permetre's el luxe de caure en l'estètica joc-floresca i ajardinada. La ciutat és avui urbanísticament una paròdia del que fou fa tan sols quaranta-quatre anys. Ara, la ciutat desfeta és sols l'ombra del que fou. Però no hem de mirar el passat amb nostàlgia, perquè la ciutat fa quaranta anys era molt més decadent que ara, de bon tros. Simplement volem constatar que aleshores era més bonica, no millor ni pitjor, però sí més humana des del punt de vista estètic, més agradable de viure-la. De vegades oblidem que les ciutats haurien de ser per poder viure còmodament i agradable en elles, sense la necessitat de pegar a fugir en arribar el cap de setmana.

L'any 1990 ens ha portat la 2ª edició d'una novel·la: “Els horts”, de Martí Domínguez (1908-1984). L'autor situa l'acció en la nostra ciutat i només per això, ja mereixeria l'obra que fóra coneguda i llegida pels xativins lletraferits. Jo la recomane a tots els qui pateixen la malaltia d'estimar la ciutat, com qui recomana una infusió d'herbes aromàtiques per a una malaltia agradosa.

Martí Domínguez va escriure sols aquesta novel·la en tota la seua vida i trià la ciutat de Xàtiva com a escenari de l'obra: el monestir de Santa Clara, el Calvari Alt, els colomers ... Potser només per això, els xativins hauríem de

dedicar-li algun carrer, com un petit homenatge tardà, però amb l'agraïment sincer que deguem als qui han estimat la nostra vella ciutat.

L'autor d'“Els horts” va escriure aquesta novel·la a instàncies de Joan Sales i Xàtiva serà el punt de referència on es trobaran literàriament els dos autors: la ciutat com a localització del paradís perdut. Els qui vam nàixer a la primera meitat dels anys seixanta, vam

conèixer encara els horts de Xàtiva, a pesar del fet que molts d'ells estaven ja abandonats, a punt de bastir finques de pisos sobre llur terra. El record sols ha quedat en les fredes planxes metàl·liques del nom d'alguns carrers: l'Hort de l'Almúnia, l'Hort de Mora ...

Aquells horts i tots els vells horts de la memòria, voltats i protegits de murs, constituïen un espai vital conformant llur microcosmos d'arbres, plantes, aigua, bestioles i arquitectures

populars. Aquests HORTVS CONCLVSVS, aquests jardins tancats o reclosos, recreaven un petit paradís terrenal. Aïllats del món exterior, es trobaven protegits de les mirades indiscretes i conjuraven els perills desconeguts de la natura. Eren com un refugi a recer del món, com un oasi al qual hom podia arribar serenament després d'un penós viatge. En els horts tancats, la natura era domesticada per l'home, sotmesa i ordenada. I als horts trobàvem les fonts brollant contínuament, amb el sequiol que corria lleuger devers el viver, a abocar-se atrevit en les aigües farcides de peixos. Ben a prop la pèrgola ens ofería la seua ombra generosa de gesmilers, mareselves i rosers; els bancs correguts de pedra per seure's i la casa de l'hort, gran i emblanquinada, veritables alqueries en el raval i a l'Almúnia.

Però tot açò ho hem perdut quasi tot. Ningú no s'ha preocupat des de fa quaranta anys i des del poder i la glòria, de deixar els horts dins de la ciutat, amb les palmeres tretes a ballar pel vent, com a veritables i necessaris pulmons verds que eren o constituïent-ne algun en parc públic.

Ens resta encara algun hort gran, és veritat, com el dels Mercedaris al carrer dels Hostals, però sembla que obriran un carrer i una plaça i se'l van a carregaran.

No, decididament, Xàtiva ja no és pas tot el que queda del paradís perdut. D'aquella XÀTIVA que va visitar Sales, poca cosa ens queda. La bellesa de la ciutat se'ns desfà entre les mans com la neu a les teulades. Si cap d'aquells poetes-jardiners que hi havia a l'època àrab alçara el cap, de segur que sentenciaria: “Els teus fills, oh ciutat, seran la teua mort!”.

Josep Lluís Cebrian i Molina.